

TANTÁRGYI TEMATIKA
Fordítástörténet: 20. század szem.

Tárgyfelelős: Prof. Dr. Kappanyos András	
Javasolt félév: tavasz	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja (a/gy/k/b): gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 3	
Tantárgyi egység feladata és célja: A gyakorlati kurzus – a Fordítástörténet tárgycsoportba illeszkedve – a 20. századi fordításirodalom történetét tekinti át. Túlnyomó hangsúlyt kapnak a modern világirodalom átültetésének olyan ikonikus teljesítményei, mint a magyar Baudelaire, Apollinaire, Proust vagy Joyce, és emellett az olyan klasszikusok, mint az újrafordított Dante vagy Shakespeare, illetve az ezekkel kapcsolatos, gyakran a nyelv és kultúra alapviszonyait érintő viták. A szeminárium során mód nyílik a legjelentősebb 20. századi fordítói életművek áttekintésére, és annak a folyamatnak a megértésére, ahogyan a kultúrpolitika erőviszonyai befolyásolták a fordításirodalom alakulását. Mindebből elvonhatók a fordításkultúra trendváltozásaira vonatkozó következtetések is, és a hallgatók (a politikai mellett) megérthetik a gazdasági környezet változásának hatásait. A kurzus kitekint a magyar irodalom nemzetközi fogadtatására és a fordítások ebben játszott szerepére is.	
Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban: 1. Bevezetés: a 19. század fordítói öröksége 2. A <i>Nyugat</i> fordítási elvei és vállalkozásai 3. Baudelaire magyarul 4. Babits és az <i>Isteni színjáték</i> 5. <i>Modern költők és Örök virágok</i> 6. A magyar Villon 7. <i>Apollinaire</i> mint nemzedéki vállalkozás 8. Szabó Lőrinc: <i>Örök barátaink</i> 9. Nagyregények: <i>Proust</i> és <i>Joyce</i> magyarul 10. Devecseri és Somlyó fordítói életműve 11. Újrafordító vállalkozások: Nádasdy Ádám 12. Újrafordító vállalkozások: <i>Proust</i> és <i>Joyce</i> 13. A rendszerváltás és az internet hatása 14. Összefoglalás és kitekintés	
Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.): A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.	
Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): SZ A kód jelentése: A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírással igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma. Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze. SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.	
Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:	

Szövegforrások (az alábbiakban a könnyebb történeti tájékozódás érdekében első vagy definitívnek tekintett kiadásokat adok meg; természetesen más igényes kiadás is használható):

- Charles BAUDELAIRE, *Romlás virágai*, ford. BABITS Mihály, SZABÓ Lőrinc és TÓTH Árpád (Budapest: Genius, 1923)
 DANTE *komédiája [Isteni színjáték]*, ford. BABITS Mihály (Budapest: Révai, 1930)
 KOSZTOLÁNYI Dezső, *Modern költők: külföldi antológia I–III.*, második, bővített kiadás (Budapest: Révai, 1921)
 TÓTH Árpád, *Örök virágok: Tóth Árpád versfordításai angol, francia és német lírikusokból* (Budapest: Genius, 1923)
 [François] VILLON *balladái Faludy György átköltésében* (Budapest: Officina, 1937)
 François VILLON *Nagy Testamentuma*, ford. SZABÓ Lőrinc (Budapest: Singer és Wolfner, 1940)
 François VILLON *Nagy Testamentuma*, ford. VAS István (Budapest: Officina, 1940)
 Guillaume APOLLINAIRE *válogatott versei*, ford. RADNÓTI Miklós és VAS István (Budapest: Vajda János Társaság, 1940)
 SZABÓ Lőrinc, *Örök barátaink* (Budapest: Singer és Wolfner, 1941)
 Marcel PROUST, *Az eltűnt idő nyomában I–II*, ford. GYERGYAI Albert (Budapest: Grill, 1937–1938)
 Marcel PROUST, *Az eltűnt idő nyomában I–VII*, ford. JANCsó Júlia (Budapest: Atlantisz, 1995–2020)
 James JOYCE, *Ulysses I–II*, ford. GÁSPÁR Endre (Budapest: Nova Irodalmi Intézet, 1947)
 James JOYCE, *Ulysses*, ford. SZENTKUTHY Miklós (Budapest: Európa Kiadó, 1974)
 James JOYCE, *Ulysses*, ford. GULA Marianna, KAPPANYOS András, KISS Gábor Zoltán és SZOLLÁTH Dávid (Budapest: Európa Kiadó, 2012)
 HOMÉROS, *Odysseia*, ford. DEVECSERI Gábor (Budapest: Új idők, 1947)
Ulisszes azaz Homérosz Odisszeája magyarul, ford. MÉSZÖLY Gedeon (Budapest: Terra, 1959)
 SOMLYÓ György *Az utazás : Francia költők antológiája Charles Baudelaire-től Marc Cholodenkóig*, (Budapest: Magvető, 1984)
 DANTE, *Isteni színjáték*, ford. NÁDASDY Ádám (Budapest: Magvető, 2016)
 William SHAKESPEARE, *Drámák I–III*, ford. NÁDASDY Ádám (Budapest: Magvető, 2001–2018)

Kommentárok, műhelytanulmányok:

- BART István és RÁKOS Sándor szerk., *A műfordítás ma*, 273–671 (Budapest: Gondolat, 1981)
 JÓZAN Ildikó szerk., *A műfordítás elveiről: Magyar fordításelméleti szöveggyűjtemény* 247–429 (Budapest: Balassi Kiadó, 2008)
 NÁDASDY Ádám, *Csökkenő költőiség* (Budapest: Magvető, 2021)